

ЕКОЛОГІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

За останні роки відбулася трансформація поглядів щодо екологічних проблем сучасності. Власне, екологічний чинник став вирішальним у визначенні тенденцій способу життя і розвитку людства. Розуміючи важливість екологічного фактору у житті населення, у 1983 році ООН створила Всесвітню комісію з навколишнього середовища і розвитку, відому як комісія Г.Х. Брутланда (за прізвищем її голови, тодішнього прем'єр-міністра Норвегії), за результатами якої у 1987 році було підготовлено доповідь «Наше спільне майбутнє» в якій було сформовано принципи збалансованого розвитку (англ. sustainable development), як цілісну основу стратегії збалансованого розвитку сучасного і прийдешніх поколінь.

Метою тез є поглиблення теоретико-методологічних аспектів сталого розвитку.

Теорія і практика сталого розвитку бере свій відлік ще з початку 70-х років ХХ століття ідеї сталої економіки (steady-state economy), що передбачала стабільне матеріальне виробництво відповідно до суспільних потреб. Вперше термін «сталий розвиток» заснував Л. Браун у 1981 році. Хоча концепцію ноосфери (сфери розуму), в основі якої лежить ідея гармонізації взаємодії суспільства і природи висунув В.І. Вернадський ще на початку ХХ століття. І лише з прийняттям Ріо-де-Жанейрівської декларації ідея сталості набула широкої популярності у науці і практиці.

На основі таких складових сталого розвитку, як економічна, екологічна та соціальна, розробляються стратегії сталого розвитку або переходу до нього. Так, підкреслюється сталість економічної користі від використання природних благ та важливість збереження фізичних властивостей навколишнього природного середовища. Екологічний фактор має забезпечувати цілісність природних систем, їх життєздатність, адаптацію до різноманітних змін та самовідновлення. Соціальний фактор має бути орієнтований на сталий розвиток суспільства, на забезпечення стабільності культурних систем. Людина має бути активним суб'єктом розвитку та брати безпосередню участь у прийнятті та реалізації господарських рішень, у контролі за їх виконанням. Цей фактор має передбачати задоволення потреб споживачів, а економічний – отримання гарантованого рівня прибутку підприємствами, виробництво широкого асортименту продукції, забезпечення шляхів її використання та застосування, передусім, природо-, енерго- та матеріалозберігаючих технологій.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що сталий розвиток – це такий розвиток, який забезпечує отримання суспільно-необхідної кількості продукції високих стандартів якості без порушення екосистеми.

Сьогодні існує потреба в глибокому теоретичному і методологічному осмисленні екологічної політики в державі, з огляду на перехід її до моделі сталого розвитку. Це зумовлює пошук ефективних напрямків проведення екологічної політики та опрацювання парадигми екологізації, основні положення якої представлено наступним чином: розробка теоретико-методологічної та методичної бази екологізації; узгодженість локальних реформ з процесом екологізації в країні; активізація інноваційної діяльності та підвищення інвестиційної активності в екологізації господарської діяльності.